Raadsvoorstel

Raadsvergadering: 07-09-21
Agendapunt:
Kenmerk: ADV/21 - 15619
Zaaknr: Z38662
Datum voorstel: 6-7-2021
Portefeuillehouder:
Informant: dhr. W. Boersma

Onderwerp: Lokale beleidsagenda beschermd wonen naar beschermd thuis

---

Voorstel

1. De lokale beleidsagenda "Van beschermd wonen naar beschermd thuis 2021-2025" vast te stellen;
2. De raad voor te stellen om de reserve beschermd wonen enerzijds beschikbaar te stellen voor eventuele tekorten op de uitvoering beschermd wonen vanaf 1/1/2023 en anderzijds voor de uitvoering van de beleidsagenda "Van beschermd wonen naar beschermd thuis 2021-2025";
3. Kennis te nemen van advies Adviesraad Sociaal Domein Staphorst en de schriftelijke reactie.

Inleiding

Binnen de Wmo kennen we de voorziening beschermd wonen. Deze voorziening wordt gefinancierd en georganiseerd vanuit de centrumgemeente Zwolle. Sinds 2015 is er al meerdere keren sprake van geweest om dit onderdeel nog verder door te decentraliseren naar de lokale gemeenten. Dit is nu inhoudelijk daadwerkelijk voorzien voor 2022 en financieel vanaf 2023. Gemeenten in de regio zijn druk doende om zich voor te bereiden op de hernieuwde invulling van deze taak. Vorig jaar is er een uitgewerkte regionale toekomstvisie opgesteld in de regio voor de regionale ambities. Met de lokale beleidsagenda zoeken we aansluiting bij deze visie en willen we invulling geven aan de lokale transformatieopgave die we zien om de beweging te kunnen maken van beschermd wonen naar beschermd thuis.

In de regiovisie is de ambitie verwoord: zo lang mogelijk zelfstandig en zo snel mogelijk weer zelfstandig. Aan deze ambitie willen de gemeenten zich verbinden voor de periode van nu tot 2032. We willen toewerken naar een situatie waarin beschermd wonen in 2032 zich beperkt tot de zwaarste doelgroep die een tijdelijk verblijf in een accommodatie van een instelling met 24/7 beschikbaarheid (continu aanwezig) van ondersteuning nodig heeft. Voor cliënten die deze ondersteuning permanent, dat wil zeggen levenslang, nodig hebben, is de Wlz beschikbaar en voor cliënten die minder ondersteuning nodig hebben, zijn er verschillende vormen van beschermd thuis (lokaal beleid). Met de uitvoering van de beleidsagenda willen we de eerste stappen zetten om lokaal de genoemde ambitie waar te gaan maken.

De agenda is samen met de gemeente Zwartewaterland ontwikkeld. Voor beide gemeenten geldt dat deze transitie een behoorlijke impact heeft en soortgelijke uitdagingen geeft. De handen zijn daarom ineen geslagen om deze beleidsagenda te ontwikkelen. In de uitvoering van de agenda zullen er ongetwijfeld accentverschillen ontstaan, maar daar biedt de agenda ook ruimte voor.

Argumenten

1.1 *Lokaal plan nodig voor lokale vertaling*

Beschermd wonen is op dit moment een voorziening die door centrumgemeente Zwolle (in afstemming met regiogemeenten) wordt uitgevoerd. De doordecentralisatie houdt in dat elke gemeente financieel en inhoudelijk verantwoordelijk wordt. Van belang is in die transitie ook meteen een veranderingsslag te maken. Daarbij kijken we vooral hoe we kunnen voorkomen dat beschermd wonen een noodzakelijke vorm van ondersteuning wordt voor een inwoner. De kansen voor het voorkomen liggen vooral in de lokale context, dichtbij de inwoner. Daarom vraagt de regionale visie om een lokale uitwerking. Met de beleidsagenda willen anticiperen op de doordecentralisatie van beschermd wonen en aan de slag gaan met de veranderingsopgave.

1.2 *Ondersteuning gericht op de inwoner*

Belangrijke motivatie voor de beweging beschermd wonen naar beschermd thuis is de inwoner die afhankelijk is van dit type ondersteuning. We willen de ondersteuning brengen naar de inwoner in plaats van de inwoner naar de ondersteuning. Aangezien dit laatste vaak verhuizen naar een andere gemeente betekent en het loslaten van je thuis. Door uit te gaan van de kracht van de inwoner en zijn omgeving in combinatie met ondersteuning op maat, willen we het mogelijk maken dat inwoners zoveel mogelijk in hun eigen leefomgeving kunnen blijven meedoen.

1.3 *Betaalbaar houden*

Naast de inhoudelijke wens voor de beweging naar beschermd thuis, geven de teruglopende budgetten voor beschermd wonen in onze regio ook een financiële motivatie om met de beweging aan de slag te gaan. Het definitieve verdeelmodel voor beschermd wonen is er nog niet, maar alles wijst er op dat de verschuiving, van een historisch verdeelmodel naar een objectief verdeelmodel, voor onze regio nadelig gaat uitpakken. Hoewel er in Staphorst niet veel aanvragen zijn voor beschermd wonen, maakt de kostbaarheid van de voorziening dat er risico's zijn voor de budgetten sociaal domein. Door in te zetten op meer tussenvormen, intensieve ambulante begeleiding en goed maatwerk, kunnen we onze inwoners blijven bedienen met de ondersteuning die ze nodig hebben terwijl we wel inzetten op een vermindering van de kosten.

1.5 *Vijf thema's die aandacht vragen*

Voor het lokale plan hebben we samen met stakeholders gesproken over de vraag wat er nodig is om de doordecentralisatie van beschermd wonen tot een succes te maken. Uit die gesprekken zijn vijf thema's naar voren gekomen:

- Voldoende en adequaat woonaanbod: er moet passende huisvesting zijn voor deze doelgroep om een beschermd thuis mogelijk te kunnen maken.
- Ondersteuning op maat: er moet meer ondersteuningsaanbod komen tussen beschermd wonen en de huidig ingekochte ambulante begeleiding om maatwerk te kunnen bieden voor deze doelgroep.
- Toegeruste toegang: kennis en expertise om ondersteuning op maat te indiceren en goed casusregie te kunnen voeren.
- Vroegsignalering: door eerder te signaleren en goed te reageren voorkomen dat inwoners beschermd wonen nodig hebben.
- Aandacht voor elkaar: voor een succesvol beschermd thuis is het van belang dat de inwoner wordt geaccepteerd door de buurt en de buurt door de inwoner.

In de beleidsagenda zijn er acties verbonden aan deze thema's, om de komende jaren aan de slag te gaan met beschermd wonen naar beschermd thuis en zo de doordecentralisatie tot een succes te maken.

1.6 *Nieuwe taak vraagt om kader voor de uitvoering*
De doordecentralisatie van beschermd wonen naar de gemeente, stelt de gemeente voor een nieuwe taak. Een taak die aansluit bij de eerdere decentralisaties in het sociaal domein, maar die de komende tijd extra aandacht van de gemeente vraagt om het ook een goede plek te geven in het werk dat we als gemeente al doen in het sociaal domein. Met de beleidsagenda geeft de gemeenteraad een kader om met deze nieuwe taak aan de slag te gaan.

2.1 *Gereserveerde middelen maken investeren in de transformatie mogelijk*
De doordecentralisatie van beschermd wonen is een grote opgave voor een kleine gemeente als Staphorst. Regionale samenwerking blijft noodzakelijk voor een goed aanbod beschermd wonen. De transformatie naar meer beschermd thuis, is echter vooral een lokale opgave. Over deze beweging wordt al sinds het advies van commissie Dannenberg (2015) gesproken, maar het komt moeizaam op gang. Door middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de beleidsagenda kunnen we in Staphorst stappen zetten in die beweging. Een investering om beschermd thuis in Staphorst goed neer te zetten.

3.1 *Adviesraad heeft n.a.v. het concept-plan aanbevelingen gedaan*
De beleidsagenda is door twee gemeenten geschreven en zodoende is aan de Adviesraad Sociaal Domein van de beide gemeenten gevraagd om samen te werken aan een advies. De Adviesraad is mondeling geïnformeerd over beschermd wonen, de ontwikkelingen, de aanstaande veranderingen en de beleidsagenda. De adviezen van de adviesraad worden gewaardeerd en worden meegenomen richting de uitvoering van de beleidsagenda.

Kanttekeningen
1.1 *Nog niet alle uitgaven zijn in beeld*
We hebben bewust gekozen voor het woord beleidsagenda voor voorliggend plan. De wens was te komen met een kader dat gericht is op concrete acties. Tegelijk bleek bij de uitwerking van het plan, dat er nog zaken verder uitgezocht moeten worden en een financiële doorvertaling moeten krijgen. Vandaar dat we gekomen zijn tot een agenda die inzicht geeft over waar de zwaartepunt van onze inzet moet liggen om een succesvolle beweging te maken van beschermd wonen naar beschermd thuis. De raad wordt gevraag om een budget voor de uitvoering van deze agenda. Voor projecten en pilots die binnen dit kader vallen, zal een voorstel worden gedaan aan het college.

1.2 *Er volgt nog een update op de regiovisie*
Vorig jaar is er een regiovisie voor beschermd wonen uitgewerkt. Die regiovisie moet worden herzien, omdat er vanuit de Norm voor Opdrachtgeverschap aanvullende eisen zijn gesteld aan de regionale plannen voor wat betreft de regionale samenwerking. Dit plan zal later dit jaar bij alle gemeenteraden moeten worden vastgesteld. Enerzijds is het logisch om de regiovisie en de lokale agenda tegelijk te agenderen en vast te stellen in de gemeenteraad. Anderzijds is de wens om zo snel mogelijk te starten met de uitvoering van de agenda. Aangezien er qua visie en ambitie geen noemenswaardige wijzigingen zijn voorzien bij de herziening van de regiovisie, worden er geen problemen verwacht als de lokale agenda eerder wordt vastgesteld als de regiovisie.

Keuze en effect
De eerste jaren na de doordecentralisatie wordt er een halfjaarlijkse voortgangsrapportage gemaakt. In beeld wordt gebracht welke stappen er zijn gezet, welke knelpunten worden ervaren en waar extra stappen moeten worden gezet.

Financiën, Belastingen, risico's en beheersmaatregelen
Niet alle kosten zijn bekend voor de uitvoering van de agenda. Belangrijk is wel dat er een financieel kader is voor de uitvoering. Voor de financiële dekking willen we gebruik maken van de vrijgevallen middelen beschermd wonen van de afgelopen jaren. Die middelen zijn in de reserve beschermd wonen gestort met het oog op de aanstaande doordecentralisatie van beschermd wonen.

Saldo vrijgevallen middelen: €800.000 (reserve beschermd wonen)
Voorziene vrijvallende middelen over 2021 en 2022: €260.000 (toevoegen aan reserve beschermd wonen)

De middelen in de reserve beschermd wonen willen we enerzijds gebruiken om tekorten op te vangen bij de uitvoering van beschermd wonen per 1 januari 2023. Vanaf die datum wordt de gemeente Staphorst financieel verantwoordelijk voor nieuwe cliënten. Het concept-verdeelmodel die stapsgewijs richting 2032 steeds meer middelen toewijst aan de individuele gemeente, laat met name een knelpunt zien in de eerste jaren na de doordecentralisatie. De middelen die we ontvangen zullen dan niet in verhouding staan met de cliënten waar we verantwoordelijk voor zijn. Vandaar dat we die verwachte tegenvallende resultaten willen opvangen met de vrijgevallen middelen.
In het najaar bij het vaststellen van de regiovisie (inclusief de aanvullende eisen vanuit de norm van opdrachtgeverschap), zal uitgebreider stil worden gestaan bij de uitvoering van beschermd wonen en de financiële consequenties daarvan. Met de septembercirculaire wordt er meer helderheid verwacht over de verwachte inkomsten. Uitgangspunt is om voor deze nieuwe taak reëel te begroten en eventuele tekorten op te vangen vanuit de reserve beschermd wonen. Daarnaast is het voorstel om de resterende middelen van de reserve beschermd wonen in te zetten voor de uitvoering van de lokale beleidsagenda.

Uitvoering
Samen met de gemeente Zwartewaterland is een projectleider Wonen en Zorg aangetrokken. De projectleider gaat aan de hand van de beleidsagenda aan de slag met beweging beschermd wonen naar beschermd thuis. Met name op het snijvlak tussen wonen en zorg.

Communicatie
Voor activiteiten die worden opgestart in het kader van de beleidsagenda, zal gezocht worden naar passende communicatie.

Digitaal bijgevoegd / ter inzage liggende stukken
1. Lokale beleidsagenda beschermd wonen naar beschermd thuis
2. Advies adviesraad sociaal domein Staphorst
3. Reactie op advies van adviesraad
4. Regionale toekomstvisie

gemeente Staphorst

Burgemeester en wethouders van Staphorst,

J. ten Kate , burgemeester.

M. Kragting-de Groot , secretaris.